

POSTANOWIENIE

L., dnia 29 marca 2022 r.

Sąd Rejonowy w Legnicy V Wydział Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: sędzia Edyta Zaczowska

po rozpoznaniu w dniu 29 marca 2022 r. w Legnicy

na posiedzeniu niejawnym

sprawy w postępowaniu upadłościowym P. O. - osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej

na skutek wniosku Syndyka Masy Upadłości

postanawia:

umorzyć postępowanie upadłościowe.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 4 stycznia 2022 r. Sąd Rejonowy w Legnicy ogłosił upadłość P. O. jako osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej.

W dniu 9 listopada 2021 r. (data nadania) Syndyk Masy Upadłości złożył wniosek o umorzenie postępowania upadłościowego.

W uzasadnieniu swojego stanowiska Syndyk podał, że upadły nie przekazuje miesięcznych potrąceń z wynagrodzenia, nie wypłacone pozostają również alimenty na swoje małoletnie dzieci w łącznej wysokości 5 000 zł miesięcznie. Syndyk zaznaczał, że upadły posiada środki na rachunkach bankowych w tzw. wielowalutowej bankowości R.. Zaznaczał, że w celu weryfikacji informacji zawiadomił (...) LTD Sp. z o.o. Oddział w Polsce o ogłoszeniu upadłości wraz z wnioskiem o przekazanie całości środków znajdujących się na kontach upadłego na rachunek bankowy masy upadłości, doręczenie wyciągów bankowych za okres od 4 stycznia 2021 r. oraz zamknięcie posiadanych przez upadłego rachunków. Syndyk otrzymał informację, iż Oddział (...) Ltd nie prowadzi rachunku bankowego klienta ani nie przechowuje jego środków finansowych, natomiast upadły pozostaje klientem (...), spółki prawa litewskiego z siedzibą w W.. Syndyk podawał, że skierował wniosek o udzielenie informacji do tego podmiotu, jednak do dnia dzisiejszego nie otrzymał odpowiedzi. Ponadto Syndyk podnosił, że wezwał również upadłego do złożenia wyjaśnień w przedmiocie rachunku bankowego, lecz do chwili obecnej nie otrzymał żadnej odpowiedzi. Wyjaśniał również, że upadły od początku trwania postępowania nie przekazał bieżącej dokumentacji dotyczącej swojego wynagrodzenia, ponadto był kilkakrotnie wzywany do wypłaty kwoty w wysokości 12 599,68 zł tytułem potrącenia z wynagrodzenia za okres od stycznia 2021 r. do sierpnia 2021 r., jednakże wpłacił jedynie łączną kwotę 3 911,26 zł. W ocenie Syndyka upadły nie wywiązuje się ze swoich obowiązków tj. brak informacji na temat wysokości aktualnego wynagrodzenia, brak otrzymywanego potrącenia do masy upadłości oraz niewywiązywanie się z obowiązku alimentacyjnego.

Sąd stwierdził, co następuje:

Zgodnie z treścią art. 491¹⁰ ust. 2 Prawa upadłościowego (dalej Pr. Up.) jeżeli upadły nie wskaże lub nie wyda syndykowi całego majątku, niezbędnych dokumentów lub w inny sposób nie wykonuje ciężących na nim obowiązków, sąd, z urzędu albo na wniosek syndyka lub wierzyciela, po wysłuchaniu upadłego, syndyka, a w razie potrzeby także

wierzycieli, umarza postępowanie, chyba że uchybienie przez upadłego ciążącym na nim obowiązkom nie jest istotne lub przeprowadzenie postępowania jest uzasadnione względami słuszności lub względami humanitarnymi. W oparciu o treść art. 491¹⁰ ust. 2a Pr. Up. Sąd umarza postępowanie, jeżeli zostanie ujawnione, że dane podane przez dłużnika we wniosku o ogłoszenie upadłości są niezgodne z prawdą lub niepełne, chyba że niezgodność lub niepełność nie są istotne lub przeprowadzenie postępowania jest uzasadnione względami słuszności lub względami humanitarnymi.

Z kolei art. 491¹⁰ ust. 3 Pr. Up. stanowi, że Sąd nie umarza postępowania, jeżeli umorzenie postępowania mogłoby skutkować pokrzywdzeniem wierzycieli.

Na skutek ogłoszenia upadłości konsumenckiej upadły dłużnik traci ex lege „prawo zarządu oraz możliwość korzystania z mienia wchodzącego do masy upadłości i rozporządzania nim” i zobowiązany jest „wskazać i wydać syndykowi cały swój majątek, a także wydać dokumenty dotyczące jego działalności, majątku oraz rozliczeń, w szczególności księgi rachunkowe, inne ewidencje prowadzone dla celów podatkowych i korespondencję”; zobowiązany jest ponadto „udzielać sędziemu-komisarzowi i syndykowi wszelkich potrzebnych wyjaśnień dotyczących swojego majątku” (...) (art. 57 ust. 1–2 i art. 75 ust. 1 Pr.Up). Niewykonanie któregośkolwiek ze wskazanych obowiązków pociąga za sobą z reguły umorzenie postępowania. Rozwiązanie to jest usprawiedliwione faktem, że dłużnik nie jest zobowiązany do złożenia wniosku, lecz zgłasza go proprio vigore, wyłącznie we własnym interesie.

Sąd z całą stanowczością podziela pogląd reprezentowany w doktrynie, że możliwość oddłużenia niewypłacalnego dłużnika należy postrzegać jako dobrodziejstwo ustawodawcy, które przysługuje jedynie dłużnikom rzetelnym, a więc m.in. takim, którzy należycie wypełnią swoje obowiązki narzucone im niniejszymi przepisami ustawy. Obowiązki upadłego po ogłoszeniu upadłości sprowadzają się głównie do:

1. wskazania i wydania syndykowi całego swojego majątku i niezbędnych dokumentów;
2. udzielania wszystkich potrzebnych wyjaśnień dotyczących swojego majątku;
3. wykonywania planu spłaty;
4. takiego postępowania, aby swoimi czynnościami prawnymi dotyczącymi majątku nie pogorszyć zdolności do wykonania planu spłaty wierzycieli;
5. składania sądowni corocznie, do końca kwietnia, sprawozdania z wykonania planu spłaty wierzycieli za poprzedni rok kalendarzowy.

W ramach najnowszej nowelizacji postanowiono rozdzielić ocenę przesłanek merytorycznych upadłości od przesłanek oddłużenia. Na etapie postępowania w przedmiocie ogłoszenia upadłości sąd rozpoznaje jedynie podstawy do ogłoszenia upadłości. Rzetelna postawa płatnicza dłużnika oceniana jest na etapie późniejszym, już w postępowaniu po ogłoszeniu upadłości. Może zatem dojść do niekorzystnej i nieposzukiwanej przez upadłego sytuacji, w której to zostanie przeprowadzone postępowanie obejmujące likwidację jego majątku oraz podział uzyskanych w ten sposób środków, a następnie nie dojdzie do umorzenia niezaspokojonych zobowiązań. Przez rzetelną postawę płatniczą upadłego rozumiemy jego postawę wobec przyczyn niewypłacalności. Innymi słowy, chodzi o zachowanie upadłego, który utracił zdolność do wykonywania zobowiązań, oraz stosunek psychiczny do tego stanu. Przy ocenie rzetelnej postawy płatniczej przyjmujemy założenie, że dłużnik stał się niewypłacalny. Zakresem badania obejmujemy zaś jego działania lub zaniechania prowadzące do niewypłacalności przez pryzmat stopnia zawinienia.

Brak należytego wykonywania powyższych obowiązków może być przesłanką umorzenia postępowania upadłościowego. W świetle powołanych przepisów Sąd jest zobowiązany umorzyć postępowanie upadłościowe, jeżeli upadły nie wskaże lub nie wyda syndykowi całego majątku lub/i niezbędnych dokumentów lub upadły w inny sposób nie wykonuje ciążących na nim obowiązków. Tego rodzaju zachowania uniemożliwiają bowiem ustalenie składu masy upadłości i przeprowadzenia likwidacji majątku upadłego. Umorzenie postępowania jest także elementem weryfikacji rzetelności informacji przedstawianych we wniosku o ogłoszenie upadłości. Spóźnione

ujawnienie pominiętych przez dłużnika, a wymaganych danych, a także wyjście na jaw ich nieprawdziwości są więc przesłanką umorzenia postępowania. W tym kontekście istotne znaczenie ma realizacja przez syndyka obowiązków informacyjnych określonych w art. 491⁸.

Rozstrzygając o umorzeniu postępowania na podstawie ust. 2 i 2a, sąd musi, po pierwsze, ocenić istotność naruszeń. Sąd nie powinien więc przekreślać możliwości osiągnięcia celu postępowania (oddłużenia) w sytuacji, w której naruszenie interesów wierzycieli nie jest poważne (np. z uwagi na niewielką wartość ukrytego majątku) lub uchybienia dłużnika nie zasługują na jednoznacznie naganną ocenę (np. nieprzekraczające granic rozminięcia się z prawdą korzystne dla siebie przedstawianie okoliczności uzasadniających wnioski). Po drugie, sąd może odwołać się do klauzul generalnych stanowiących negatywne przesłanki umorzenia postępowania (względy słuszności lub względy humanitarne) i uznać, że ich uwzględnienie wymaga dalszego prowadzenia postępowania.

Ustalenie możliwości powołania się na względy słuszności lub względy humanitarne znosi przeszkodę do dalszego prowadzenia postępowania, jaką będzie jedna z przesłanek umorzenia określonych w ust. 2 i 2a. Sąd upadłościowy jest więc wyposażony w możliwość indywidualnego oceniania każdego konkretnego przypadku w sposób uwolniony od konieczności literalnego zastosowania przepisów w sytuacjach, gdy jest to nieuzasadnione moralnie. Można postawić tezę, że zasady słuszności są współczesną inkarnacją zasad współżycia społecznego (por. uchwała SN z 6.03.1992 r., III CZP 141/91, OSNCP 1992/6, poz. 90), co uzasadnia wykorzystanie bogatego dorobku orzecznictwa i piśmiennictwa. W klasycznym więc ujęciu można przyjąć, że zasady słuszności nawiązują do szeroko pojętej uczciwości i lojalności w obrocie prawnym (S. Rudnicki [w:] S. Dmowski, S. Rudnicki, Komentarz do Kodeksu cywilnego. Księga pierwsza. Część ogólna, Warszawa 2011, s. 281; wyrok SN z 1.02.2000 r., III CKN 1135/98, LEX nr 51356). Ich precyzyjne znaczenie w konkretnym przypadku może się oczywiście różnić, tak jak różne mogą być okoliczności życiowe dotyczące poszczególnych osób. Druga klauzula generalna to względy humanitarne, a swoje źródło ma ona w prawie publicznym (A.J. W., Przesłanki..., s. 29–30). Na tym gruncie jest odczytywana jako poszanowanie godności człowieka. Można rozwinąć, że względy humanitarne w powyższym kształcie koncentrują się na osobie dłużnika, ale także – jak się wydaje – na wpływie możliwości oddłużenia lub jej braku na sytuację osób najbliższych dłużnikowi (zwłaszcza pozostających na jego utrzymaniu). Otwartą kwestią jest to, jak daleko należy sięgać przy realizacji takiej właśnie funkcji ochronnej, przy czym nie wydaje się, by możliwe było poczynienie tu jakichkolwiek ustaleń oderwanych od analizy okoliczności każdego konkretnego przypadku.

Obligatoryjne wysłuchanie dłużnika ma na celu rozstrzygnięcie o wskazanych okolicznościach łagodzących, czyli przesłankach istotności, słuszności i humanitaryzmu, przy czym ich obecność w tym miejscu regulacji wymaga kilku słów komentarza. Niewątpliwie nie ma uzasadnienia dla umorzenia postępowania w przypadku, gdy ukryty majątek jest niewielkiej wartości oraz – w kontekście całego postępowania – nie zmienia wysokości masy upadłości i tak przede wszystkim należy rozumieć zasady słuszności. Z kolei rozumienie względów humanitarnych w kontekście art. 491¹⁰ ust. 2 prowadzi do wniosku, że poniesienie negatywnych konsekwencji mactwa, utrudniania prowadzenia postępowania, ukrywania majątku i składania fałszywych wyjaśnień może być uznane za naruszające godność człowieka. O ile w przypadku przesłanek ogłoszenia upadłości można było na gruncie uprzedniego stanu prawnego uznawać, że trudna sytuacja życiowa, a zwłaszcza wysoki poziom biedy są takim wytłumaczeniem, o tyle logika ta zawodzi w sytuacjach tutaj analizowanych. Jeśli bowiem rozważamy kwestię ukrywania majątku, który ma istotną wartość w kontekście całości masy upadłości, to z góry wykluczamy możliwość przyjęcia, że zachodzi przypadek skrajnego poziomu biedy, będący istotą przesłanki względów humanitarnych.

Za kluczowy uznać należy również przepis zawarty w art. 491^{14a} ust. 1 pkt 1 PrUp, zgodnie z którym „Sąd wydaje postanowienie o odmowie ustalenia planu spłaty wierzycieli albo umorzenia zobowiązań upadłego bez ustalenia planu spłaty wierzycieli lub warunkowego umorzenia zobowiązań upadłego bez ustalenia planu spłaty wierzycieli, jeżeli upadły doprowadził do swojej niewypłacalności lub istotnie zwiększył jej stopień w sposób celowy, w szczególności przez trwonienie części składowych majątku oraz celowe nieregulowanie wymagalnych zobowiązań – chyba że ustalenie planu spłaty wierzycieli lub umorzenie zobowiązań upadłego bez ustalenia planu spłaty wierzycieli lub warunkowe umorzenie zobowiązań upadłego bez ustalenia planu spłaty wierzycieli jest uzasadnione względami

słuszności lub względami humanitarnymi”. Owa „celowość” rozszczeplia dotychczas jednolitą umyślność działania dłużnika i to nie tylko oddzielając zamiar bezpośredni (dłużnik chce niewypłacalności) od zamiaru ewentualnego (dłużnik przewiduje zaistnienie niewypłacalności, ale na to się godzi), ale rozszczeplając sam zamiar bezpośredni na „zwykły” i „kierunkowy”. Na oddłużenie (zasadniczo) nie będzie mógł liczyć ten dłużnik, który narusza reguły prawa, nie wykonując ciężących na nim zobowiązań pieniężnych, w efekcie czego popada w stan niewypłacalności (bądź go pogłębia), przy czym nie tylko chce wystąpienia tego skutku, ale od początku do niego dąży (dążenie do osiągnięcia celu jako kluczowe znamię musi zostać wykazane). Ustawodawca ilustrując celowość pomocniczo wskazuje na trwonienie części składowych majątku i celowe nieregulowanie zobowiązań, choć nie są to jedyne przejawy celowego popadania w niewypłacalność. Pamiętać jednak należy, że nawet w takich wypadkach oddłużenie będzie możliwe, jeśli za tym będą przemawiać względy humanitarne bądź względy słuszności.

Z punktu widzenia aksjologii systemu prawnego, przyznanie prawa do oddłużenia osobom, które zgodnie z kodeksem karnym popełniły czyn zabroniony przeciwko obrotowi gospodarczemu, należy uznać za co najmniej wątpliwe. Nie jest bowiem tak, że ustawodawca w postępowaniu upadłościowym całkowicie odstąpił od oceny moralnej zachowania dłużnika. Prawo upadłościowe nadal ocenia jego przeszłe zachowania, przewidując możliwość wydłużenia planu spłaty lub odmowy oddłużenia (jak jednak wskazano, wyłącznie jeżeli niewypłacalność powstała w skutek jego celowych działań). Rezygnacja z uprzednio obowiązujących przesłanek negatywnych: umyślności oraz rażącego niedbalstwa oraz zawężenie braku możliwości oddłużenia wyłącznie do celowego doprowadzenia do niewypłacalności, w praktyce skutkuje powstaniem rozdzwiewu pomiędzy regulacjami prawa upadłościowego oraz kodeksu karnego. Zgodnie bowiem z art. 301 § 2 i 3 k.k. czynem zabronionym jest zarówno doprowadzenie do swojej niewypłacalności na skutek umyślnych działań (czyli także w zamiarze ewentualnym), jak i lekkomyślności (nieumyślnie).

Zebrane w sprawie dowody nie pozostawiają wątpliwości, że upadły P. O. od początku trwania postępowania nie przekazał bieżącej dokumentacji dotyczącej swojego wynagrodzenia, ponadto był kilkukrotnie wzywany przez Syndyka do wypłaty kwoty w wysokości 12 599,68 zł tytułem potrącenia z wynagrodzenia za okres od stycznia 2021 r. do sierpnia 2021 r., jednakże wpłacił jedynie łączną kwotę 3 911,26 zł. Sąd podziela stanowisko Syndyka, który uznał, że upadły nie wywiązuje się ze swoich obowiązków tj. nie przekazał informacji na temat wysokości aktualnego wynagrodzenia, brak jest też otrzymywanego potrącenia do masy upadłości oraz niewywiązywanie się z obowiązku alimentacyjnego. Ponadto upadły nie wykonał ciężącego na nim obowiązku określonego w art. 57 ust. 2 ustawy - Prawo upadłościowe, tj. nie udzielił syndykowi wszelkich potrzebnych wyjaśnień dotyczących swego majątku. Co również istotne podczas słuchania świadka A. P. Sąd ustalił, że upadły w przypadku dwóch spółek zarejestrowanych na terenie Norwegii jest oznaczony jako (...) (odpowiednik polskiego prezesa zarządu). Uzyskane informacje Syndyk potwierdził na stronie, będącej odpowiednikiem polskiego systemu ekrs.ms.gov.pl, sprawdzając wskazane przez A. P. numery ewidencji norweskiego rejestru przedsiębiorców. Należy ponadto zaznaczyć, że możliwe jest również iż upadły posiada środki pieniężne na zagranicznych rachunkach bankowych, na co wskazywał również świadek A. P., będąca wierzycielem upadłego z tytułu zaległości alimentacyjnych i posiadająca rozległą wiedzę na temat sytuacji finansowej upadłego jako jego była partnerka i matka dwojki jego dzieci. W tym miejscu godzi się również zauważyć, że upadły nie ustosunkował się do wniosku syndyka o umorzenie postępowania, ponadto przed złożeniem wniosku o umorzenie postępowania miał wystarczająco dużo czasu, żeby wyjaśnić wątpliwości Syndykowi z czego nie skorzystał. P. O. nie pojawił się również na rozprawie w dniu 11 stycznia 2022 r. celem złożenia stosownych wyjaśnień, pomimo odebrania wezwania na rozprawę. Nie złożył także żadnego oświadczenia na piśmie, pomimo posiadania takiej możliwości. Obowiązkiem upadłego jest natomiast poinformowanie syndyka o posiadanych składnikach majątku. W niniejszej sprawie nie ulega wątpliwości, że upadły we wniosku o ogłoszenie upadłości podał niepełne dane, gdyż pominął okoliczność pełnienia funkcji zarządczych w norweskiej spółce. Nie sposób uznać również, że niepełność danych zawartych we wniosku nie była istotna. Okoliczność ta miała istotny wpływ na przebieg ewentualnego postępowania upadłościowego, ustalenia składu masy upadłości i możliwości zaspokojenia wierzycieli.

Sąd uznał za wiarygodne wyjaśnienia syndyka, który opisał trudności we współpracy z upadłym w toku postępowania upadłościowego. Niezrozumiałe dla Sądu jest dlaczego upadły nie podejmuje działań mających na celu wyjaśnienie wszelkich wątpliwości pojawiających się podczas prowadzenia postępowania upadłościowego, celem uniknięcia

negatywnych konsekwencji w postaci ewentualnego umorzenia postępowania. Jak słusznie zauważył Syndyk upadły jest zatrudniony na terenie Norwegii, lecz na zobowiązanie Syndyka nie przedstawił żadnych dokumentów pozwalających na weryfikację podstawy zatrudnienia oraz wysokości uzyskiwanego przez upadłego wynagrodzenia. Upadły nie podjął żadnych działań celem wyjaśnienia powyższych kwestii. Ponadto upadły nie przekazał na rzecz masy upadłości całości środków, które miały zasilić konto masy z tytułu potrąceń z wynagrodzenia. Sąd nie ma zatem wątpliwości, że upadły nie wykonuje ciężących na nim obowiązków.

Mając na uwadze powyższe okoliczności Sąd doszedł do przekonania, że upadły zachowuje się w wybrany przez siebie sposób właśnie po to, aby wierzyciele nie otrzymali adekwatnego zaspokojenia.

W ocenie Sądu nie było możliwe zastosowanie zasad słuszności wobec upadłego, który umyślnie zataił istotną okoliczność posiadania majątku. Sąd nie znalazł również podstaw do zastosowania zasad humanitaryzmu. W okolicznościach niniejszej sprawy, a zwłaszcza faktu, że upadły świadomie nie przyczynia się do zasilania masy upadłości dochodami z pracy zawodowej oraz zataja informacje o swojej faktycznej sytuacji majątkowej nie sposób uznać go za osobę biedną i niewypłacalną w powodu niezawinionych okoliczności.

W ocenie Sądu umorzenie postępowania stanowi w tej sytuacji adekwatną reakcję na stwierdzone naruszenie przez dłużnika (upadłego) obowiązków prawnych, które obciążały go w związku ze złożeniem wniosku o ogłoszenie upadłości i prowadzonym w tym przedmiocie postępowaniem.

Dodatkowo należy podkreślić, że postępowanie upadłościowe nie jest stricte postępowaniem rozpoznawczym, w którym Sąd na szeroką skalę prowadzi postępowanie dowodowe. Postępowanie w zakresie ustalenia wartości i składu majątku prowadzi syndyk a koszty tego postępowania są pokrywane z masy upadłości. W ostateczności obciążają one dłużnika. Syndykowi została przekazana pełna dokumentacja złożona do akt przez wierzycielkę a zatem to Syndyk poczynił ustalenia istotne dla jego wniosku o umorzenie postępowania upadłościowego.